

Monumentnummer*: 521890

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 10 augustus 2001
Kadaster deel/nr: 82918/28

*Monumentnaam***

R.K. Kerk O.L.V. Hemelvaart

*Woonplaats**

Oude-Tonge

*Gemeente**

Goeree-Overflakkee

*Provincie**

Zuid-Holland

*Straat**

Nieuwstraat

*Nr**

8

*Toev.**

*Postcode**

3255 AR

*Woonplaats**

Oude-Tonge

Situering

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Oostflakkee

*Sectie**

C

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

5136

*Rijksmonumentomschrijving***

Inleiding

PAROCHIEKERK 'Onze Lieve Vrouwe Hemelvaart', in 1897-1898 gebouwd naar ontwerp van Jos Th. Cuypers in Neo-Gotische stijl, als opvolger van de oude parochiekerk uit 1759 aan de Achterweg. Uitvoerder was de Hilversumse aannemer Jac. Groenendaal. De onder bouwpastoor B.J. Klekamp gebouwde pseudobasiliek is onder meer voorzien van beeldhouwwerk afkomstig uit de oude parochiekerk en gebrandschilderd glas-in-lood en altaren uit de bouwtijd, vervaardigd in het atelier van Jos Cuypers. De geschilderde kruiswegstaties uit 1927 zijn van de hand van Kees Rovers uit Voorburg. De muurschilderingen zijn evenals enkele glas-in-loodramen gemaakt door Henk Asperlagh. Een deel van de oorspronkelijke muurschilderingen van C.A. Dunselman is in 1941-1942 vervangen door schilderingen van Asperlagh en na de watersnoodramp van 1953 zijn de overige schilderingen van Dunselman met witte verf overschilderd. In 1934 zijn de oorspronkelijke communiebanken vervangen door de huidige en werd een in vergelijkbare stijl uitgevoerde preekstoel geplaatst. Het oorspronkelijke orgel is in 1962 vervangen door een uit het Rampenfonds gefinancierd orgel van Romanus Seifert & Sohn Kevelaer dat buiten de bescherming valt.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Parochiekerk van het type pseudobasiliek, opgetrokken in baksteen vanuit een L-vormige plattegrond. De zadeldaken zijn gedekt met leien in maasdekking. De kap van het schip is voorzien van een zeskante dakruiter en enkele kleine dakkapellen onder met leien gedekte kapjes. De boven het koor staande dakruiter is voorzien van een luidklok. De onderbouw is evenals de slanke spits gedekt met leien in maasdekking. De naaldspits wordt bekroond door een smeedijzeren kruis en een koperen weerhaan. De gevels van de kerk worden verlevendigd met details in hardsteen, onder meer ter accentuering van de gevelopeningen. De meeste vensters zijn smal en spitsboogvormig. De diverse kopgevels zijn uitgevoerd als puntgevels.

De aan de Nieuwstraat gesitueerde westgevel is vrijwel symmetrisch van opbouw met een verticale geleding door slanke steunberen. De middentravee bevat de binnen gemetselde archivoltten staande hoofdentree, voorzien van een met smeedwerk beslagen dubbele lattendeur. De deur staat boven een hoge hardstenen drempel en onder een hardstenen latei en een spitsboog met metselmozaïek in de boogtrommel. Hierboven staan drie, door dunne gemetselde penanten van elkaar gescheiden lancetvensters met glas-in-lood, bekroond door een centraal geplaatst rond glas-in-loodvenster. De top van de travee wordt verlevendigd door uitgemetselde verticale banden die tesamen met de eveneens uitgemetselde gevelrand een klimmend fries vormen. Een vergelijkbaar fries vormt de beëindiging van de driedelige traveeën aan weerszijden, die een door een hardstenen element bekroonde schouder als hoekaccent hebben. Het venster in de middelste geleding is ook ingevuld met glas-in-lood, evenals de twee gekoppelde lichten aan weerszijden van de deur, die rusten op een horizontale waterlijst. De linker travee is blind, de rechter bevat een verkleinde versie van de centrale entree.

De linker (noordelijke) langsgevel wordt geled door lisenen en bezit drie rechter traveeën uitgevoerd als topgevels onder steekkappen. Tegen de rechter blinde travee staat een biechtstoel-uitbouwje met twee smalle lichten onder een lessenaardak. De twee andere traveeën bevatten elk twee glas-in-loodvensters, die door middel van een smalle gemetselde penant van elkaar worden gescheiden. Boven deze tweelichten staat een rond venster. De drie traveeën brede linker gevelpartij staat eveneens onder een steekkap en heeft een middentravee die vergelijkbaar is aan de ingangstravee van de voorgevel, maar geen deur heeft. De traveeën aan weerszijden hebben tweelichten zoals beschreven, maar links ontbreekt hierbij het ronde venster. Links van de linker hoekliseen springt de gevel in en vormt een blinde hoek met de rechthoekige apsis. De oostgevel van de apsis staat tussen hoekliseen en bezit drie hoge vensters met glas-in-lood, een roosvenster en drie kleinere vensters in de top.

Links van de risaliet en dwars op het schip van de kerk staat de sacristie. Dit lage bouwdeel heeft links van de kopgevel van de risaliet een langsgevel met een onder een segmentboogvormig bovenlicht staande deur naar de sacristie. De symmetrische kopgevel van de sacristie bevat vier reeksen van twee gekoppelde vensters met afzaat en daarboven twee keer twee kleinere vensters en een uitgemetselde verticale band die deel uitmaakt van de als tuit fungerende schoorsteen.

De rechter (zuidelijke) langsgevel is vergelijkbaar met de linker langsgevel, maar heeft de uitbouw onder lessenaardak voor de biechtstoelen aan de brede, rechter gevelpartij.

Het driebeukige interieur van de kerk is voor een belangrijk deel in de oorspronkelijke staat bewaard gebleven. Het interieur is grotendeels gepleisterd, met contrasterende, in schoon metselwerk of geverfde baksteen uitgevoerde boogranden, vensteromlijstingen en boogpijlers. Het middenschip is voorzien van een smaller en spitsboogvormig houten gewelf met dunne ribben en trek balken die door middel van hangstijlen met de top van het gewelf zijn

verbonden. De trekbalken zijn verbonden met de overkragende, boven de scheibogen liggende houten rand, die rust op de grote houten korbelen, die alle staan op een natuurstenen kraagstukken. Een aantal schoren is verbonden met lisenen van schone baksteen, die voortkomen uit de boogpijlers. De spitsbooggewelven van de zijbeuken zijn in schone baksteen uitgevoerd. De scheibogen tussen het schip en de smalle zijbeuken en tussen koor en zijkapellen zijn spitsboogvormig, evenals de triomfboog en de kleine doorgangsbogen in de zijbeuken. Op het muurvlak boven de triomfboog zijn nog de reliëfs van aureolen te zien van de schilderijen die zich hier oorspronkelijk bevonden. Op de deels met tegels, deels met hout bedekte vloer staan twee rijen banken waartussen een middenpad. De kerk bevat onder meer een uit het atelier van Cuypers afkomstig neogotische hoofdaltaar met gepolychromeerd hout, een eikenhouten Maria-altaar in de kapel links van het koor en een Jozef-altaar in de kapel rechts van het koor. Voorts de uit de oude kerk afkomstige houten beelden van de H. Antonius en Christus Heilig Hart, de wandschilderingen en glas-in-loodvensters van Henk Asperlagh, en de uit 1934 daterende bronzen preekstoel, communiehekken, de communiebank en de marmeren altaartafel. De geborduurde vaandels met de Martelaren van Gorcum zijn omstreeks 1900 gemaakt.

Aan de ingangszijde van het schip bevindt zich een geheel in hout opgetrokken inpandig portaal met paneeldeuren waarboven een grote houten orgeltribune op twee dubbele houten standvinken met tootbogen. De uitkragende balustrade op gesneden consoles is voorzien van een gesloten paneel-borstwering met geprofileerde bovenrand. De galerij is bereikbaar via houten steektrappen met tussenbordes. De de onder een segmentboogvormige ontlastingsboog staande dubbele paneeldeuren met glas-in-loodramen in de langshevels vormen de toegang tot de biechtstoelen.

De huidige sacristie is een sobere ruimte met paneeldeuren voor de onder een rondboog ingebouwde kasten en als verbinding met de andere ruimtes. Een van deze ruimtes is de oorspronkelijke sacristie, de tegenwoordig als verwarmingsruimte dienst doet.

Waardering

De kerk is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische, de architectuurhistorische en stedenbouwkundige waarde.

- De kerk heeft cultuurhistorische waarde als een bijzondere uitdrukking van een geestelijke en typologische ontwikkeling.
- De kerk heeft architectuurhistorische waarde vanwege de voor de bouwtijd karakteristieke vormgeving en detaillering, als voorbeeld van het oeuvre van de architect Jos Cuypers en vanwege de samenhang tussen het exterieur en het interieur.
- De kerk heeft stedenbouwkundige waarde vanwege de vanwege de beeldbepalende situering, die tevens verbonden is met de negentiende-eeuwse ontwikkeling van het dorp.
- De kerk is van belang vanwege de herkenbaarheid en de grote mate van gaafheid van het exterieur en belangrijke delen van het interieur.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk